

Ako sem v tem navel le poglobitve točke, na katere naj se ljudski učitelj v šoli ozira, opozarjam pa še na druge lastnosti, katerih naj se držimo, da bodemo svojo nalogo prav izvrševali. Bodimo tudi pravi, vzgledni, v istini samo ljudski učitelji. Ogibajmo se vsemu, kar bi nam pri ljudstvu manjšalo ali jemalo čast, veljavo in poštenje! Poslednji čas osnovala se je prekristna „družba sv. Cirila in Metoda“, katera ima prevažno in vzvišeno namero za naše narodno šolstvo. Poprimimo se tega vrlega društva, podpirajmo ga po vseh močeh, kolikor ga moremo!

Dragi učitelji sotrudniki! Novo začeto letošnje šolsko leto naj bode prvič nova unema za vse lepe čednosti v našem preimenitnem stanu, drugič pa naj bode to šolsko leto tudi z delovanjem „družbe sv. Cirila in Metoda“ pravo učiteljsko sveto leto!

Kako naj se učitelj v svojem poklici nadalje izobražuje?

(Fr. Gaberšek.)

(Dolje.)

Vsak duševni napor človeka utruja, in to tem bolj, čim globljeje treba z duhom premotrivati važne vede in čim bolj pojmoven je predmet. Zato ne bi kazalo, v jedno mer baviti se z resnim in duhomornim proučevanjem; tu treba neke mere, katera nam dovoljuje tu pa tam kak presledek, v katerem vzamemo v roko kakšno knjigo samo v zabavo (a ne v kratek čas). Vender stori učitelj najbolje, ako postavi vsemu svojemu izobraževanju nekako središče, ki mu osvedoči vse njegovo teženje, jedoto in soglasje njegovega čitanja. Učitelj si bode vsekako izvolil takovo središče v svojem učiteljskem poklici. A kakor užé rečeno, neprestano bavenje s strokovnjaškimi spisi bi ga preveč utrudilo; zato in kot splošno omikan mož uporabljaj bode presledke, da se zabava in poučuje (zabava, ker se poučuje, poučuje, ker se zabava). V takih urah čital bode spise le posrednje vplivajoče na svoj poklic. Takih spisov našel bode mnogo, samo če si jih bode hotel izbrati. Mej drugim omenimo le popise narodov in dežel, potopise, zgodovinske razprave, duhovite romane, drame, pesniške proizvode in razne druge čitanja vredne spise. Najnovejšo slovensko slovstvo podaja nam v tem obziru mnogo berila, katero bi že kot naobraženemu Slovincu nobenemu učitelju ne smelo ostati neznan. Ves slovenski svet čita Jurčiča, Stritarja, Preširna, Gregorčiča in druge; zakaj bi ravno učitelj zaostal? Od učitelja pa se še posebej zahteva, da ne čita takih proizvodov le v zabavo, marveč treba mu, kar jedino le ugaja njegovemu poklicu, proučavati značaje opisanih oseb, narodne šege in običaje, nahajajoče se v spisih, treba mu premisliti, v kaki zvezi so si osebe in dejanja, kako se vjema spis z dejanjskim življenjem, kakšno namero ima pisatelj pred očmi i. t. d.

Ker pa ima biti učitelju njegov poklic središče njegove nadaljnje omike, zato treba tudi na pedagogičnem polju berilo previdno izbirati. V slovenskem jeziku pač nimamo tolike izbire in raznoterosti v pedagogičnih spisih, da bi se moral učitelj ozkosrčno ogibati tega ali onega spisa. Tudi je večinoma vse, kar se je v tej zadevi pisalo, izšlo iz samolastne izkušnje, torej iz dejanjskega življenja, ter zasluži naše popolno priznanje. Večja izber se podaja učitelju v drugih slovanskih jezikih, a tudi tu mu ne bode težko zrna ločiti od plev, zlasti ako se pomisli, da je slovansko slovstvo izšlo z večine ali iz ljubezni do naroda ali iz ljubezni do stvari same. Kar se tiče proizvodov v kakem tujem (sosebnem nemškem) jeziku, treba je pač precejšnje previdnosti, da se izberó vredna berila. Tukaj se često v veliki meri greši, in zato nahajamo mej učiteljstvom toliko opoklih poluomikancev, ki so se kdaj pečali s to ali ono poluvredno knjigo, stvar le od

jedne strani premostrivali, mesto jedra zaužívali le lupine in tako nakupičili v svoji duši nekaj neprebavljive hrane, katera pa jih, ker jim manjka splošne omike, napihuje in smešne dela. Tü popolnem veljá izrek: malo, a dobro.

2. Pripravljanje.

O važnosti pripravljajja kot izobraževalno sredstvo govorilo se je na sploh že poprej. Tü naj se označi ob kratkem le še bistvo in način take priprave, da se je móči ogibati pogreškov in skrajnosti.

Pripravljanje obstóji v tem, da si sestavi učitelj v začetku leta, ozirajoč se na predpisani splošni in podrobni učni črtež, potrebam otroškim vseskozi primeren učni načrt, razdeljen na mesece ali tedne, torej nekak poseben tednik. Ta natančni učni načrt mu je potem celo leto vodilo; po njem se mu je ravnati ter ga v vsem obsegu preučiti. Ker pa se individualne razmere otrok in druge krajevne razmere ne dadó vedno že v naprej natanko določiti, zategadelj se bode pač večkrat pripetilo, da se mu tega načrta ne bode móči popolnem držati. Vse take razlike pa si bode vestno zapisoval, da bode tako od leta do leta sigurneje postopal.

Vrhu tega je že znana zahteva, da naj se učitelj za vsako učno uro skrbno pripravlja in da naj si ne prisvoji le dotične tvarine, marveč da naj tudi obravnavo že v naprej in podrobno določi, ker le tedaj mogel bode z zbranim duhom stopiti pred otroke. To pripravljajje bodi pismeno, česar se je potem treba na pamet naučiti. Takovo pripravljajje je sosebnó prva leta učiteljskega delovanja neobhodno potrebno, a tudi izkušenejši učitelj je ne more popolnem pogrešati. Vsakdanje pripravljajje na pouk vrši se naj sestavno po učnem črteži in sicer tako, da nastane na konci leta popolna celota. Iz vseh predmetov se ta način ne dá v jednom letu lahko izpeljati, ker to zahteva mnogo truda in časa; zato se dá to delo pri pomanjkanji časa in pri družih ovirah tako olajšati, da se vsako leto le za jeden določen predmet izdela natančen načrt. Tako bi se moglo izdelovati na pr. jedno leto nazorni pouk, drugo leto računstvo, na dalje jezikov nauk in sicer ali slovnica ali obdelovanje beril ali spisje i. t. d. Sicer jedenkrat spisana tvarina ne more veljati za vsa leta in za vse razmere, a če je stvar skrbno izgotovljena, tedaj se lahko in brez truda zabelježijo izpremene, izvirajoče iz utesnitve ali iz razširjanja, iz premene vzgledov in učil i. t. d.

Ako pa tudi to menjajoče pripravljajje ni mogoče, zapiše naj se vsak dan vsaj v posebno knjižico (zapisnik), kar se je poučevalo v vsakem oddelku. In če smo si na posled vsled tacega pripravljajja vsaj nekaj spretnosti v poučevanji prisvojili, tedaj sme si učitelj še le dovoliti, da sestavi tvarino, katero mu je v šoli obdelovati, samo v podobí manj natančnega sestavka. To omogočilo mu bode konečno, tvarino le pravilno premisliti. A priprava je vsekako potrebna. (Dalje prihodnjič.)

Knjiga Slovénka

v

XIX. veku.

Emanuel Jožef Kovačič r. 5. avg. 1808 v Čatežu (Malencah) pri Brežicah; mašnik l. 1836, služil v Trstu, Žminju; l. 1847 postal dekan v Dolini, l. 1851 nadzornik ljudskih šol v Trstu, l. 1854 kanonik, u. 23. jul. 1867. Dijak še se je oglasil mej Čbeličarji s praporcem **E. J. K.** najprej v

a) Krajnski Čbelici II. Bukv. 1831: Modri pivic (Po Felingerjovi pesmi).
— Bukv. IV. l. 1833 po pesmi